

база нерастворљивих у води и да реакцију представе хемијском једначином;

V група (OH⁻) – ученици на основу огледа (утврђивање боје црвене и плаве лакмус хартије у хлороводоничној киселини и раствору натријум-хидроксида и у раствору насталом мешањем киселине и базе) изводе закључак о својству база – неутрализацији у реакцији са киселинама.

Корак 4. Припремање извештаја, лепљење извештаја на таблу и извештавање група. На крају сумирање закључака о својствима, подели и добијању база.

Исходи

Оствареност постављених циљева часа може се видети на основу следећих исхода

- ученици знају да одреде називе база на основу задатих формула и обрнуто, да напишу формуле база чији су називи дати;

- ученици знају да помоћу хемијских једначина прикажу добијање база и реакцију неутрализације,
- ученици умеју да помоћу индикатора идентификују базе,
- ученици знају да сврстају базе у одговарајуће групе.

Abstract

SCENARIO FOR THE ELABORATION OF THE THEME: THE BASES

Ljiljana Ćitić

Osnovna škola "Slobodan Sekulić", Užice

This paper presents an approach to the elaboration of teaching theme *The Bases* by methods of active learning.

Александар ДЕКАНСКИ, Владимир ПАНИЋ, ИХТМ – Центар за електрохемију, Београд и Драгана ДЕКАНСКИ, Галеника А.Д. - Институт, Земун
E-mail:dekanski@ihtm.bg.ac.yu, panic@tmf.bg.ac.yu

ПРЕТРАЖИВАЊЕ ЛИТЕРАТУРЕ VIII

КоБСОН

<http://nainfonbs.bg.ac.yu>

Последњи наставак се

рије чланака о претражи-вању литературе посвећујемо **Конзорцијуму библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН)**. Основни циљеви конзорцијума су, како је то наведено на самом сајту:

- набавка страних научних информација,
- међубиблиотечка позајмица са иностраним библиотекама,
- прелазак са папирних издања на електронска и
- унапређење приступа електронским информацијама

Тренутно је путем Конзорцијума доступно у пуном садржају 12886 часописа из свих области науке. То је омогућено путем разних сервиса чији систем претплате финансира Министарство за науку, технологију и развој Републике Србије. Основни предуслов који је потребно испунити да би се сервис могли користити у пуном садржају је да се рачунар са кога се приступа сервису налази у **систему академске мреже**. Зависно од сервиса, начин приступа је различит и може бити:

1. преко регистрованог **IP** броја (регистрација могућа преко **КоБСОН**-а),

2. преко корисничког имена и лозинке (могу се добити у одговарајућој библиотеци или преко **КоБСОН**-а),

3. преко **проху** сервера на Академској мрежи (упутство за подешавање постоји на сајту **КоБСОН**-а),

4. слободан приступ.

Тренутно је доступно 18 сервиса, чији се списак, са детаљима о начину приступа сваком од њих, може пронаћи на сајту **КоБСОН**-а. Неки од тих сервиса, као што су *ScienceDirect*, *Sci Finder*, *Springer-Link* и сл., детаљно смо описали у претходним бројевима **XII**.

Сам сајт **КоБСОН** је конципиран врло једноставно, лако је сналажење на њему, и корисницима пружа изузетно много информација и могућности за проналажење потребне литературе. Основна страница сајта поседује више падајућих менија на врху, који представљају линкове ка појединим страницама сајта. Укратко ћемо описати све меније и странице до којих воде линкови.

1. КоБСОН је први мени са четири линка:

- **О Конзорцијуму** – страница са основним информацијама о самом Конзорцијуму

- **Mailing list**а – страница на којој се корисници могу пријавити да на своју E-mail адресу редовно добијају информације о новостима, новим сервисима који су доступни преко **КоБСОН**-а, другим речима о свим променама на сајту.
 - **Статистика** – статистички подаци о посетама, претрагама, приступима и преузимању садржаја са различитих сервиса и
 - **Предавања** – архива са текстовима предавања и презентација различитих сервиса одржаних у организацији **КоБСОН**-а у последње две године.
2. Мени **ИНФОРМАЦИЈЕ** садржи три опције:
- **Мој IP број** – страница која објашњава шта је IP број, чему служи, и истовремено даје информацију о IP броју рачунара корисника који посећује страницу. Ова информација кориснику омогућава да утврди да ли и које сервисе који су доступни преко **КоБСОН**-а може користити.
 - **Питања и одговори** – на овој страници су наведена најчешћа питања постављена **КоБСОН**-у од стране корисника, као и одговори на њих. Наравно могуће је поставити и друга питања слањем електронске поруке.
 - **Часописи у иапиру** – списак часописа у папирној верзији за 2003. годину. Кликком на име изабраног часописа долази се до странице са детаљима о датум часопису, која између осталог садржи и информацију у којим се библиотекама Србије и која годишта часописа могу пронаћи.

3. **eIFL** - мени је посвећен пројекту **eIFL Direct** који је резултат иницијативе мреже фондације **SO-ROS** и Института за отворено друштво. Циљ пројекта је да се земљама у транзицији обезбеди приступ базама података које садрже чланке из часописа у виду пуног текста. Три линка које садржи мени (**o eIFL-у, Србија у eIFL-у у 2002 и Србија у eIFL-у у 2003**) дају детаљније информације о овом пројекту и учешћу Србије у њему.

4. **СЕРВИСИ** је уствари најбитнији део сајта. Садржи следеће опције:

- **Прејраживање часописа** – страница са које је могуће пронаћи све научне часописе (укључујући и оне доступне електронским путем) у библиотекама Србије (база **ELEČAS**). За претраживање је потребно унети: **ISSN** број и/или наслов (део наслова) часописа, а додатни критеријуми који се могу поставити за сужавање претраге су:
- **категорија** часописа према **Institute of Scientific Information (ISI)** - једна од понуђених изпадајућег менија,
- **сервис** у оквиру којег је могуће приступити часопису,

а може се изабрати и једна од опција: сви часописи, електронски доступни или у библиотекама Србије.

За оне који нису вични претрагама постоји и релативно добро, мада по нашем мишљењу недовољно детаљно упутство.

Када се пронађе жељени часопис, за њега се прво прикажу основне информације: **ISSN** број, пуни наслов, ознака сервиса преко кога је доступан (ако постоји) и импакт фактор за последњу годину. Преко пречице **детаљи** долази се до странице која сем општих података о часопису даје и следеће детаље о њему:

а. Издања у папиру у библиотекама Србије од 1984.

б. Детаљан опис електронске доступности (од када, закашњење...)

ц. Општи подаци о часопису (издавач, област, тип часописа...)

д. Импакт фактори часописа од 1997-2002 са категоријом

е. Подаци о издавачу (адреса, интернет страница, електронска адреса...)

Кликком на ознаку сервиса преко којег је часопис доступан, отвара се страница тог часописа и са ње се директно или посредно (претрагом или лоцирањем траженог чланка) могу преузети жељени садржаји.

У оквиру овог менија постоји и опција **Моји Часописи**, која омогућава да се изабрани часописи ставе на посебну листу са које би им приступ био много бржи, али у фебруару 2004., када смо ми посетили сајт, ова опција није била у функцији.

- **Електронски сервис** је опција која садржи подмени са 18 линкова ка страницама на којима су дате детаљне информације о свим сервисима доступним преко **КоБСОН**-а. Оне садрже и информације на који се од четири наведена начина сваком од сервиса приступа.

Посебно истичемо последњи, 18. сервис под именом **Web of Science**. Њему ћемо посветити неколико посебних редова на крају овог чланка

- **TEEAL** – је линк ка страници за претраживање посебног сервиса **TEEAL - The Essential Electronic Agricultural Library**.
- **Прејраживачи** – опција са подменијем у коме је тренутно линк ка само једном претраживачу литературе **SCIRUS**, детаљно описаном у ХП број 44(2) из 2003. године.

5. **PROXY СЕРВЕР** је опција која води ка страници на којој се налазе информације за оне потенцијалне кориснике **КоБСОН**-а који нису повезани на академски мрежу, већ желе да користе услуге преко неког од комерцијалних Интернет провајдера. Предуслов за то је да су запослени на факултетима или институтима неког од универзитета у Србији.

<http://isiknowledge.com>
Сервис који омогућава претраживање библиографских података три базе података компаније **Institute of Scientific In-**

& Humanities Citation Index[?] (АНСІ[?]). Претраживање је могуће као потпуно (**Full**) или једноставно (**Easy**) по темама, личном имену (аутора, цитиране особе, или особе наведене у тексту) или адреси аутора. Када се определите за једну од ове две опције, на следећој страни претраживање је могуће сузити на једну или две од наведених база података.

Код **попунуног претраживања** додатно сужавање претраге могуће је извршити ограничењем временског периода за који ће претрага бити извршена. То може бити само последња седмица у односу на приказани датум (само пар дана пре актуелног датума), док је укупни период који претрага покрива од 2001 до 2004. године. Након тога мора се изабрати једна од 4 понуђене опције:

- **General SEARCH** - претрага по темама (*subject*), имену аутора, наслову часописа или институције из које је аутор (*affiliation*).
- **Cited Ref Search** - претрага чланака у којима је цитиран одређени аутор или одређени чланак.

- **Advanced SEARCH** – претрага уз могућност постављања додатних услова коришћењем Булових оператора или комбинације дефинисаних скраћеница појединих кетаторија (*field tags*).

- **Open HISTORIES** – отвараће раније сачуваних резултата претходних претрага на сајту. **Једноставно претраживање** може се сузити на тему (*topic*), личност (*person*) или место (*place*).

Коначни резултат сваке претраге је страница која садржи све основне информације о чланку, укључујући и абстракт, референце, адресу аутора и што би посебно истакли, списак свих чланака у којима је рад цитиран.

На страници **КобСОН**-а посвећеној овом сервису постоји и детаљно упутство како најбоље дефинисати упите да би претрага била ефикасна.

ИВАН ГУТМАН, Природно-математички факултет Крагујевац (e-mail: gutman@knezuiskg.ac.yu)

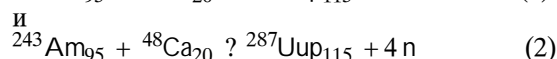
ДОБИВЕНИ СУ ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ 115 И 113

После дужег времена добивена су два нова хемијска елемента. То су елементи атомског броја 115 и 113, које би привремено требало називати *унунпентијум* (симбол: Uup) и *унунтријум* (симбол: Uut). Њихово откриће објављено је у фебруару 2004. године, и то су прве принове у Периодном систему у овом веку.

Пре тога, 1995. године добивени су елементи 110 и 111 *Њет*. преглед **36** (1995) 190, следеће године елемент 112 *Њет*. преглед **37** (1996) 730, а почетком 1999. и елемент 114 *Њет*. преглед **40** (1999) 360. Исте, 1999. године амерички научници су објавили и откриће елемената 116 и 118 *Њет*. преглед **40** (1999) 440, да би две године касније признали да су погрешили *Њет*. преглед **42** (2001) 1150.

Елементе 115 и 113 произвела је група научника из Обједињеног Института за нуклеарна истраживања у Дубни, у Русији, у сарадњи са тимом физичара из Лоуренсове лабораторије Калифорнијског Универзитета у Ливермору, САД. Рад који се у фебруару ове године појавио на интернету има укупно 26 аутора (18 из Дубне и 8 из Ливермора), а на првом месту је Јуриј Оганесијан, који се може сматрати руководиоцем истраживања.

Елемент 115 добивен је бомбардовањем америцијума јонима једног, неутронима богатог, изотопа калцијума:

где *n* означава неутрон. Подсећамо да обични калцијум има масени број 40. Мета састављена од америцијум-диоксида (AmO_2) чистоте 99,9% излагана је снопу високоенергетских јона калцијума-48. Изведене су две серије експеримената. У првој су јони калцијума имали енергију од 248 MeV и тада се одиграла нуклеарна реакција (1). У другој серији енергија снопа је повећана на 253 MeV и под тим условима се одиграла реакција (2). Експерименти су извођени у Дубни у јулу и августу 2003.

Настали изотопи унунпентијума-288 и унунпентијума-287 су нестабилни и време полуживота им је само десетак милисекунди. Њиховим алфа-распадом настаје унунтријум:

